

COVID-19 na Balkanu: obrasci viktimizacije i prava žrtava

Viktimološko društvo Srbije

Beograd, Republika Srbija, 26. – 27. studenoga 2020.

Viktimološko društvo Srbije 26. i 27. studenoga 2020. organiziralo je *online* konferenciju pod nazivom *COVID-19 na Balkanu: obrasci viktimizacije i prava žrtava*. Konferencija je okupila sudionice i sudionike iz Srbije, s područja bivše Jugoslavije (Hrvatske, Sjeverne Makedonije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Slovenije), kao i iz drugih europskih (Grčka, Rumunjska, Velika Britanija, Ukrajina, Švicarska) i izvaneuropskih država (Indija, Izrael, Novi Zeland, SAD). Konferencija je održana radi razmjene iskustava i znanja vezanih uz utjecaj COVID-19 na obrasce viktimizacije, prava i podršku žrtvama u zemljama Balkana.

Konferenciju je otvorila Jasmina Nikolić, direktorica Viktimološkog društva Srbije, nakon čega su priopćena imena ovogodišnjih dobitnika/ca nagrada Viktimološkog društva Srbije. Rad na Konferenciji odvijao se u pet tematskih sesija.

Prva tematska sesija, koja je nosila naziv *Obrasci viktimizacije, prava žrtava i COVID-19 u zemljama Balkana*, bila je posvećena razmjeni iskustava i znanja vezanih za utjecaj COVID-19 na obrasce viktimizacije, prava i podršku žrtvama u Srbiji, Sjevernoj Makedoniji te Bosni i Hercegovini. Prvo izlaganje na toj sesiji imala je prof. dr. Vesna Nikolić-Ristanović, redovita profesorica na Fakultetu za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju Univerziteta u Beogradu i članica Upravnog odbora Viktimološkog društva Srbije, koja je govorila o obrascima viktimizacije i pravima žrtava u Srbiji tijekom pandemije uzrokovane koronavirusom. U okviru te sesije svoja izlaganja imali su: prof. dr. Oliver Bačanović, redoviti profesor na Fakultetu za bezbednost Univerziteta „Sv. Kliment Ohridski“ u Skoplju (Sjeverna Makedonija), koji je govorio o obrascima viktimizacije i pravima žrtava u Republici Sjevernoj Makedoniji i prof. dr. Dževad Mahmutović, izvanredni profesor na Pravnom fakultetu Univerziteta u Tuzli te Sanja Škuletić-Malagić iz Ministarstva ljudskih prava i izbjeglica (Bosna i Hercegovina), koji su govorili o obrascima viktimizacije i pravima žrtava nasilja u obitelji u Bosni i Hercegovini tijekom pandemije COVID-19.

Druga tematska sesija pod nazivom *Žene, djeca i starije osobe kao žrtve u doba COVID-19* bila je posvećena pristupu pravosuđu tijekom pandemije i izazovima funkcioniranja pravosuđa, posebno tijekom izvanrednog stanja, na kojoj je istaknuta važnost postojanja cjelovitoga i sveobuhvatnog plana djelovanja pravosudnih tijela u kriznim situacijama. U okviru te sesije analizirani su utjecaji i posljedice pandemije i odgovori država na nju, kao i utjecaji pandemije na posebno osjetljive kategorije žrtava: žene, djecu (i obitelji s djecom) i starije osobe. U okviru te sesije održana su četiri izlaganja. Prof. dr. Nevena Petrušić, redovita profesorica na Pravnom fakultetu Univerziteta

u Nišu (Srbija) govorila je o naučenim lekcijama i izazovima u pravosuđu u vrijeme pandemije COVID-19. Prof. dr. Irma Kovčo Vukadin, redovita profesorica na Edukacijsko-rehabilitacijskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu (Hrvatska) u svojem je izlaganju prezentirala rezultate istraživanja vezane za stavove studenata o obiteljskom nasilju u vrijeme pandemije COVID-19. Dr. Sanja Čopić, viša znanstvena suradnica u Institutu za kriminološka i sociološka istraživanja i predsjednica Upravnog odbora Viktimološkog društva Srbije govorila je o utjecaju pandemije i mjera za sprečavanje širenja koronavirusa na starije osobe. Posljednja izlagateljica u toj sesiji bila je Ana Prodanović, specijalistica za praćenje prava djeteta pri UNICEF-u u Srbiji, koja je govorila o utjecaju pandemije COVID-19 na obitelji s djecom u Srbiji.

U fokusu treće tematske sesije pod nazivom *Podrška žrtvama u doba COVID-19: izazovi i naučene lekcije*, bili su izazovi s kojima su se suočile službe za žrtve u pružanju podrške žrtvama uopće i posebno (ženama i djeci) žrtvama nasilja u obitelji i trgovanja ljudima. Prvo izlaganje u okviru te tematske sesije imala je Nikica Hamer Vidmar, rukovoditeljica Službe za podršku žrtvama i svjedocima, Uprava za kazneno pravo, Sektor za evidencije, pomilovanja i podršku žrtvama i svjedocima pri Ministarstvu pravosuđa i uprave Republike Hrvatske, koja je govorila o podršci žrtvama i svjedocima u Republici Hrvatskoj tijekom pandemije COVID-19. Dr. Tanja Ignjatović, Mirjana Mitić i Dijana Malbaša iz Autonomnoga ženskog centra iz Srbije u svojem izlaganju bavile su se mogućnostima adaptacije usluga podrške ženama s iskustvom nasilja tijekom izvanrednog stanja izazvana COVID-19 pandemijom i nakon njega. Posljednje izlaganje u trećoj tematskoj sesiji imala je Marija Anđelković iz nevladine organizacije ASTRA (Anti Trafficking Action) iz Srbije koja je govorila o izazovima i naučenim lekcijama u vrijeme pružanja podrške žrtvama trgovanja ljudima tijekom COVID-19.

U četvrtoj tematskoj sesiji prvo izlaganje imala je prof. dr. Vasiliki Artinopoulou, redovita profesorica na Sveučilištu društvenih i političkih znanosti Panteion iz Atene (Grčka), koja je govorila o rodno zasnovanu nasilju tijekom pandemije COVID-19 i o potrebi uvođenja politike u grčkoj policiji koja se temelji na nalazima istraživanja. Sljedeći izlagatelji, prof. dr. Andra-Roxana Trandafir s Pravnog fakulteta Sveučilišta u Bukureštu i prof. dr. Flaviu Ciopec s Pravnog fakulteta Zapadnog sveučilišta u Temišvaru (Rumunjska), dali su kratak osvrt na viktimologiju tijekom pandemije u Rumunjskoj. Posljednja izlagateljica na toj sesiji Nicole Farnsworth, programska direktorica i glavna istraživačica Mreže žena Kosova govorila je o rodnoj diskriminaciji u području rada i zapošljavanja na zapadnom Balkanu.

Na posljednjoj tematskoj sesiji *online* konferencije Viktimološkog društva Srbije mogla su se čuti dva izlaganja. Prvo izlaganje imala je Jasmina Nikolić, direktorica Viktimološkog društva Srbije koja je predstavila rad organizacija članica *Mreže Žene protiv nasilja u Srbiji* tijekom izvanrednog stanja izazvanog pandemijom COVID-19 i nakon njega. Druga izlagateljica na toj sesiji Selma Tufekčić iz Organizacije *Vive Žene* iz Tuzle (Bosna i Hercegovina) sudionike je upoznala sa specifičnostima rada sa žrtvama nasilja u obitelji u vrijeme pandemije.

Zaključci i preporuke do kojih se došlo tijekom *online* konferencije poslužiti će kao osnova za predlaganje politika i praksa postupanja u kontekstu daljnjeg širenja virusa COVID-19, ali i u drugim kriznim situacijama koje bi trebale biti utemeljene na dokazima i punom poštovanju ljudskih prava, posebno prava žrtava. *Online* konferencija Viktimološkog društva Srbije predstavlja doprinos

kampanji *16 dana aktivizma protiv nasilja nad ženama*, koja počinje 25. studenoga Međunarodnim danom borbe protiv nasilja nad ženama i završava se 10. prosinca Međunarodnim danom ljudskih prava.

Pripremio:
Dr. Bejan Šaćiri